

ЯЦКІВ ЯРОСЛАВ СТЕПАНОВИЧ

(до 80-річчя від дня народження)

Видатному українському вченому, організатору науки та громадському діячеві, академіку НАН України Ярославу Степановичу Яцківу виповнилося 80 років.

Народився Я. С. Яцків 25 жовтня 1940 р. в с. Данильче Рогатинського району Івано-Франківської області в селянській сім'ї. В 1960 р. (у 20-річному віці!) закінчив Львівський політехнічний інститут за спеціальністю “астрономо-геодезія”. Як астроном-спостерігач працював у Полтавській гравіметричній обсерваторії АН УРСР. У 1965 р. закінчив аспірантуру Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР та захистив кандидатську дисертацію. У 1965–1974 рр. – молодший науковий співробітник, вчений секретар, заступник директора з наукової роботи ГАО АН УРСР. З 1975 р. і дотепер – директор цієї обсерваторії. У 1976 р. захистив докторську дисертацію за спеціальністю “Астрометрія і небесна механіка”. З 1979 р. – член-кореспондент АН УРСР Відділення фізики і астрономії, з 1985 р. – академік АН УРСР за спеціальністю астрономія.

Наукові досягнення академіка Я. С. Яцківа добре відомі. Він автор та співавтор понад 200 наукових праць, декількох книг. Наукова тематика цих праць присвячена особливостям обертання Землі, фундаментальній астрометрії, космічній геодинаміці та космічній планетодинаміці. Ярослав Степанович був ініціатором запровадження в практику лазерної локації штучних супутників Землі, радіоінтерферометрії з наддовгою базою, радіотехнічних спостережень навігаційних супутників і створення в Україні постійної мережі станції ГНСС.

У 1980-і рр. Я. С. Яцків був відповідальним за організацію наземного астрономічного забезпечення міжнародного проекту “Вега” (дослідження Венери та комети Галлея), за що отримав Державну премію СРСР в галузі науки та техніки. Свою першу Державну премію УРСР отримав ще у 1983 р., а у 2003 р. – Державну премію України. Того ж року удостоєний премії Рене Декарта ЄС. Крім цих премій, Я. С. Яцків отримав ще з десяток інших престижних премій.

За довге трудове життя Ярослав Степанович отримав велику кількість нагород та відзнак. Ось лише декілька з них: орден “Знак пошани” (1982), медаль “Ветеран праці” (1987), орден “За заслуги” III ст. (1987), орден “За заслуги” II ст. (2000), орден Дружби (РФ, 2001), орден “За заслуги” I ст. (2012), орден князя Ярослава Мудрого V ст. (2016).

Я. С. Яцків провадить активну науково-організаційну діяльність. Він ініціатор створення у 1991 р. та незмінний президент Української астрономічної асоціації, ініціатор створення в 1992 р. Національного космічного агентства України (тепер ДКАУ), співавтор першої Національної космічної програми України (1993). Заснував у 1994 р. журнал “Космічна наука і технологія”. З 1998 р. активно працює як член Президії НАНУ. З 2001 р. виконує обов’язки заступника Голови Ради з космічних досліджень. У 2004–2009 рр. він був віце-президентом Європейського астрономічного союзу. Керував підготовкою та виконанням Цільової комплексної програми НАН України з наукових космічних досліджень на 2012–2016 рр.

Ярослав Степанович виконував також обов’язки Голови Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАНУ (з 1996 р.), Голови науково-видавничої ради НАНУ (з 2002 р.), Голови Державної комісії єдиного часу та еталонних частот (1996–2010), Президента міжнародної асоціації українців (2005–2008), та є членом Комітету наукової термінології при Президії НАНУ (з 2017 р.).

Дуже великим є список почесних звань академіка. Ось деякі з них: почесний член Міжнародної асоціації геодезії (1991), Астроном 1-ї категорії Паризької обсерваторії (1992), Заслужений діяч науки і техніки України (1998), Почесний доктор національного університету “Львівська політехніка” (2005), Почесний доктор Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (2006), Почесний професор національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (2010), Почесний доктор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (2011), Почесний доктор Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2015), Почесний доктор Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова (2015), Почесний професор національного університету “Києво-Могилянська академія” (2016).

Як Голова науково-видавничої ради НАН України академік Я. С. Яцків відповідає за вирішення завдань видавничої діяльності, розвиток поліграфічної бази НАН України, здійснює загальне керівництво видавництвом “Наукова думка” НАН України та Видавничим домом “Академперіодика” НАН України. Він є головним редактором журналів “Кінематика та фізика небесних тіл”, “Світогляд”, “Космічна наука і технологія”, заступником головного редактора журналу “Наука та інновації”, членом редколегій журналів “Радіофізика і радіоастрономія”, “Наука і наукознавство”, “Світ фізики”, “Artificial Satellites”, “Пам’ять століть” та ін.

Вчений Я. С. Яцків має активну громадську позицію. Він прагне об’єднати демократичні сили незалежної України, бере участь у роботі Конгресу української інтелігенції. Зусилля академіка спрямовані на запровадження демократичних принципів управління українською наукою. Дуже популярними є численні виступи Ярослава Степановича у засобах масової інформації з проблем науки, астрономічної освіти та суспільного життя.

Десь далеко у космосі пролітає мала планета 2728, яка носить ім’я великого українського астронома – “Яцків”.

Редколегія журналу вдячна ювілярові за багаторічну плідну співпрацю та бажає йому міцного здоров’я, нових досягнень у науці на благо нашої України.